

17. Hebreëen over verzoening.

Inleiding.

Hoe redt Jezus ons van onze zonden? Welke rol speelt zijn lijden en sterven daarbij?

Met deze vragen in het hoofd kijken we ook naar dit Bijbelboek waarin zoveel gesproken wordt over offers en priesterwerk.

17.1. Jezus is Gods hoogste inzet.

De Hebreëen dreigen te verslappen in het geloof. De schrijver moedigt hen aan door er op te wijzen dat het NV zoveel rijker is dan het OV. Het eerste waar hij de lezers op wijst is, dat God nu gesproken heeft op het hoogste niveau: door zijn Zoon (1:1,2).

Jezus heeft Gods heerlijkheid hoorbaar en zichtbaar gemaakt. Hij ontving daarna de hoogste plaats in hemel en aarde, *'na de reiniging van de zonden te hebben voltrokken'* (1:3,4).

De vraag is wat hier bedoeld wordt met *'de reiniging van de zonden'*? Het antwoord houdt verband met het volgende: *'Gerechtigheid hebt u liefgehad en onrecht gehaat; daarom, God, heeft uw God u gezalft ...'* (1:9). Ook lezen we, dat Jezus *'vanwege zijn lijden en dood nu met eer en luister gekroond is'* (2:9). En om velen in zijn luister te laten delen, werd Jezus *door lijden heen volmaakt. Zo werd Hij onze Redder en Leidsman* (2:10,11). In deze zinnen wordt nog niet helder wat Jezus precies deed om de reiniging der zonden tot stand te brengen.

Wat heeft Jezus precies gedaan?

In 2:14a wordt verteld dat Jezus een mens 'van vlees en bloed' werd zoals wij, dat wil zeggen: kwetsbaar en zwak. Via zijn dood heeft Hij definitief afgerekend met Satan (2:14b). Die *is* heerser over de dood (2:14c). Satan kan dus dreigen met dood (en andere gevaren) en mensen daardoor angstig en bezorgd maken. Dit is zijn WAPEN of DRUKMIDDEL waarmee hij mensen tot 'slaven van de angst' maakt en zo beweegt tot ontrouw aan God! (2:15).

Jezus kwam blijkbaar om dit wapen van de angst te overwinnen en zo satan machteloos te maken. Jezus werd daarom net zo kwetsbaar als wij en ging zó de confrontatie met de duivel aan. Hij liet zich niet angstig of bezorgd maken – niet zo, dat Hij zich er door liet beheersen of regeren. Hij overwon alle satanische bedreigingen, zelfs in Getsemané en op Golgotha, door ervoor te kiezen liefdevol en trouw te blijven aan God en mensen. Tot het uiterste toe wilde Jezus dáárdoor beheerst worden. Hij bleef vertrouwen (geloven) dat God de Vader voor Hem zou zorgen. Door dit geloof was zijn liefde en trouw 100%. Dit is zijn luister of heerlijkheid. Dit is de gezindheid van Gods Koninkrijk. En hierin laat Jezus ons delen (2:10). Hij helpt ons te geloven zoals Hij om zo ónze angsten en zorgen te overwinnen. Zo bevrijdt Hij ons van onze slavernij aan de zonde! (2:15) en bewerkt Hij verzoening (2:17), doordat ook wij eensgezind met God kunnen leven door zijn hulp (2:18).

Dit is volgens Hebreëen de verklaring voor wat Jezus op Golgotha deed! *Zo reinigt Hij ons van de zonden* (1:3). Zo is Hij onze Redder, Held en Bevrijder! Jezus doorstond alle angsten niet alleen, maar weerstond ze en overwon ze – met of door geloof.

17.2. Jezus is meer dan Mozes en Jozua.

Trouw kenmerkte Mozes, maar ook Jezus in zijn nog grotere verantwoordelijkheid (3:2,3). Jezus bouwt ons tot een huis of tempel voor God (3:6). Daarom moeten geloof en liefde ook bij ons

zijn (3:12). We moeten deelgenoten van Christus blijven (3:14). Hou vol in geloof dat God helpt., want door ongeloof en ongehoorzaamheid ging het in de tijd van Mozes fout! (3:16,19). Geloof en gehoorzaamheid bepalen of je de rust zult ingaan (4:6,7). Na inspanning zullen we rust vinden. Net als bij Jozua, David en bij God zelf (4:10). Laten we dus alles op alles zetten om voor God te leven (4:11-13). En geloof: dankzij onze machtige Hogepriester in de hemel, ontvang je alle hulp die je nodig hebt om trouw te zijn in alle verleidingen (4:14-16; cf. 2:14,15,18).

17.3. Jezus is meer dan de vroegere Hogepriesters.

Een Hogepriester moest bemiddelen tussen God en mensen. Hij moest niet alleen gaven en offers brengen voor de zonden van het volk maar eerst voor zichzelf (5:1-3; 7:27). Ook Jezus offerde zichzelf voor¹ het volk *én voor zichzelf*: zijn eigen toewijding moest duidelijk blijken. Deze parallel trekt de schrijver hier in het vervolg. Jezus offerde zichzelf in zijn gebeden en werd verhoord *vanwege zijn diep ontzag voor God* (5:7)². Offers waren geen symbolische betaling van schulden, maar een belijdenis van toewijding (zie hoofdstuk 3). Dat offer vroeg God ook van Jezus, net zoals Hij dat van Adam, Eva, Abraham en alle mensen vroeg en vraagt! Jezus offerde steeds *zichzelf* in gebeden en in lijden aan God en leerde zo wat gehoorzamen is (5:7,8). Zo werd Hij de volmaakte bron van redding (5:9) en de hemelse Hogepriester (5:10). Hij weet welke hulp wij nodig hebben (5:9; cf. 4:16). Helaas begrijpen veel Hebreëen dit nog niet (5:11), omdat ze niet gegroeid zijn in geloof (vertrouwen op God) en daarom ook niet in besef van goed en kwaad (5:13,14).

De eerste beginselen of het fundament van de leer over Christus worden in het voorbijgaan genoemd. Daarbij valt het op, dat we niets horen over verzoening door voldoening! (6:1-3). De schrijver roept op: mensen doe iets met de krachten die Jezus vanuit de hemel beschikbaar stelt, want anders ben je feitelijk ongelovig en afvallig. Dan kruisig je Jezus weer (in plaats van jezelf). En dat betekent je ondergang (6:4-8). Blijf ijverig, gelovig doen wat God wil, net als Abraham (6:9-15). We hebben echt geen reden om niet standvastig te blijven, want we hebben een eeuwige hogepriester (6:18-20).

Mechizedek was groot - groter dan Abraham en meer dan Levi en de OT-ische priesters (7:4-10). Zo is ook Jezus groter. Het Levitische priesterschap bracht immers niet de volmaaktheid van het hart. Daarvoor moest een grotere priester komen: Jezus (7:11-17). Het Levitische priesterschap was mooi, maar niet voldoende om ons dichter bij God te brengen (7:18,19). Jezus brengt het betere verbond als Hogepriester, die voor altijd leeft (7:20-25). Hij heeft zichzelf eens volledig geofferd en daarmee voor altijd de volmaaktheid bereikt – voor zichzelf en tegelijk voor ons (7:26-28). Deze priester is sterker dan alle verleidingen. Hij staat garant voor een beter verbond. Hij kan ons redden van onze zonden en ons eensgezind met God maken.

17.4. Jezus brengt een nieuw en beter verbond.

Jezus is onze hemelse Hogepriester in de hemel (8:1ev). Dat is een eerbiedwaardiger dienst in een beter verbond dan de priesterdienst in het OV (8:6). Dat het tot dit betere zou komen had God als via de profeten aangekondigd (8:8-13).

¹ Als we lezen: Jezus offerde zich *'voor ons'*, hoort men vaak: Jezus offerde zich *'in onze plaats'* en lijkt de Reformatorische leer ermee bewezen. Maar *'voor ons'* kan ook *'ten behoeve van ons'* betekenen. Het voorzetsel *'voor'* kan daarom niet dienen als bewijs voor een bepaalde verzoeningsleer.

² De NBV vertaling *'vanwege zijn ontzag'* in 5:7 is beter dan die van NV51 *'uit zijn angst'* (zie argumentatie van Grosheide in CNT). Zo loopt het parallel met het *'daarom'* in 1:9 en het *'vanwege'* in 2:9.

In het OV offerden de hogepriesters met *dieren* symbolisch het toegewijde volk, maar niet het volk zelf! Dat doet Jezus nu wel. Hij brengt als Hogepriester de mensen als levende gaven en offers aan zijn Vader³. De beelden vullen elkaar aan in Hebreëen. In 3:6 zei de schrijver, dat wij nu het nieuwe levende heiligdom zijn. Hier zijn wij de levende offers, die de dode dierenoffers vervangen. Jezus vernieuwt ons en geeft ons dan aan zijn Vader als geurige brandoffers. In het heiligdom van het OV werd op allerlei manieren duidelijk gemaakt (9:1-7), dat de echte toegang tot God nog niet open was (9:8). Het leven van de mensen was nog niet op het vereiste niveau. De priesterdienst en alles in de tempel wees heen naar de werkelijkheid, die nu gekomen is: door Jezus kunnen mensen leven met een rein en zuiver geweten (9:9,10).

17.5. Jezus brengt meer toewijding.

De priesterdienst in het OV kon het hart niet veranderen, zoals Hogepriester Jezus dat kan. Hij ging met zijn volmaakte, toegewijde bloed de hemel in (9:11ev). En met dit volmaakte bloed besprenkelt Jezus ons vanuit de hemel (door de Geest), waardoor nu zijn hemelse toewijding en liefde in ons komen.

Zo worden wij gereinigd en vol van hemelse liefde en trouw, zodat ons geweten ons niet aanklaagt (9:13-14). Zo worden we ook verlost van zonden, die in het OV nog onbekend waren (9:15a)⁴. Nu ontvangen we, wat in het OV als een erfenis beloofd werd (9:15b).

Zelfs 'dingen' werden toen met bloed besprenkeld net als mensen. Alles en iedereen werd met bloed symbolisch aan God (toe)gewijd (9:22)⁵. Zo reinigde het bloed alles door toewijding. Alles kreeg een nieuw doel! Dat gebeurt nu door het bloed van Jezus, zowel op aarde als ook in de hemel (9:23,24). Zijn bloed heeft kracht voor eeuwig, omdat Hij eens de zonde (*ver*)droeg, overwon en aan de kant zette op Golgotha en nu de zonde in ons machteloos maakt, kruisigt; en straks de zonde totaal *zal wegdoen* (9:25-28).

17.6. Jezus brengt meer eenheid met God.

De wet gaf slechts een schaduw van de volmaaktheid die zou komen en had geen kracht om mensen tot volmaaktheid te brengen (10:1). Daarom moest er steeds weer geofferd worden (10:2,3). Dierenbloed bewerkte geen hemelse gehoorzaamheid, maar riep er wel om (10:4-9). Het bloed van Jezus brengt nu die hemelse gezindheid (10:10,14). Daarvan spraken de profeten al (10:15-18)⁶.

De weg tot God is open dankzij het nieuwe leven van Jezus in ons (10:19,20). Ga geregeld tot God, oprecht, gelovig, rein (10:22). Onze Hogepriester laat ons delen in zijn leven. Geloof dat en leef dan als nieuwe mensen, door elkaar trouw vast te houden en aan te sporen (10:23-25). Zondig dan ook niet willens en wetens (10:26ev). Bewust zondigen is nu nog erger dan vroeger, omdat je nu Jezus en zijn Geest ermee afwijst (10:29). En dan wordt God een verterend vuur! (10:31).

17.7. Jezus brengt meer kracht om te volharden.

³ Dezelfde gedachte vinden we in Romeinen 12:1. Een soortgelijke beeld vinden we in 2 Korintiërs 2:15, waar Paulus zegt: 'Wij zijn de wierook, die Christus brandt voor God' in deze wereld.

⁴ Hier wordt waarschijnlijk hetzelfde bedoeld wat in Romeinen 3:25,26 bedoeld wordt met de zonden die God in het verleden verdragen heeft.

⁵ In de context gaat het om toewijding en heiliging (9:18-21). Daarom moet ook hier 'aphesis' met 'bevrijding' vertaald worden (10.2). Ook 'reinigen' is beeld van het jezelf beschikbaar maken voor God (zie 9:13,14).

⁶ Ook in 10:18 gaat het om 'aphesis' en past het beter te vertalen met 'bevrijding' dan met 'vergeving'.

Besef dat we iets beters bezitten dan dit aardse leven (10:34). Volharden is noodzaak en nu des te meer mogelijk dankzij Jezus (10:36-39). In het OT hielden velen in geloof vol (11). Aan hun leven heeft God een positief getuigenis verbonden (11:2,39). Zij werden beloond (11:6). Werp daarom alle zonde van je weg (12:1,2). Volg Jezus die ons zijn geloof geeft – zo kunnen ook wij de wedstrijd lopen (12:3,4). Laat je niet ontmoedigen. Moeiten horen bij opvoeding en hebben een positief effect (12:5-13).

Streef naar vrede en een heilig leven, anders zul je de Heer niet zien (12:14)⁷. We hebben deel aan het koninkrijk van God en kunnen Hem daarom zo dienen dat Hij er behagen in heeft (12:28).

Zorg voor anderen (13:1v). Leef geestelijk en niet gericht op eigen voordeel of spijzen (13:9). Het gaat immers niet om aardse belangen of lichamelijke begeerten (spijzen). Breng daarom offers zonder dat je er zelf van kunt eten, zoals bij het reinigingsoffer (13:10v). Zo'n offer bracht Jezus: niet op eigen voordeel gericht! Met zijn geest gaf Hij zijn lichaam of vlees over in de dood. Daardoor maakte Hij zich helemaal los of vrij van zijn menselijke verlangens en stelde zich volmaakt rein in dienst van God. Zo werd zijn bloed of leven heilig. En God gaf Hem toen alle macht om ook ons nu te heiligen tot mensen die gaan leven zoals Hij. Hij liet zich buitensluiten en vernederen om overwinnaar te worden: 100% dienaar van God. Hij maakt ons nu tot overwinnaars, tot echte dienaars van God. Ook wij gaan ons net als Hij geven aan God en onze naasten en leven niet voor onszelf of voor 'spijzen' (aarde belangen). Als we zo ons laten beheersen door Jezus, voegen we ons bij Hem, die zijn aardse of menselijke 'ik' kruisigde. Laten we door zijn kracht ook bereid zijn te delen in zijn vernedering en niet voor onszelf leven (13:13). Zijn bloed is onze kracht⁸. Zo kunnen we God behagen en wordt ons geweten zuiver. Zo zijn we weggeleid uit de wereld van de doden om toegewijd voor Gods wil te leven (13:15-21).

17.8. Conclusies.

- A. Hebreëen moedigt verslappende gelovigen aan door te wijzen op de krachtige toewijding die voor ons beschikbaar is dankzij Jezus. Dit is de kern van het Nieuwe Verbond. Jezus geeft ons als levende toegewijde offers aan God.
- B. De leer van de verzoening door wedergeboorte (vernieuwing van ons hart en leven) past goed bij heel deze brief, die spreekt over offers, bloed, priesters, verzoening, oud en nieuw verbond. De gedachtegang van de brief is op deze manier helder te volgen.
- C. In Hebreëen gaat het *nergens* over plaatsvervangende betaling van schuld of straf. Ook niet op momenten dat daar alle aanleiding toe is en je het zou verwachten. De Reformatorische leer van 'verzoening door voldoening' maakt het begrijpen van Hebreëen moeilijk en past niet als sleutel bij deze brief.

⁷ Verwacht je zo'n boodschap, als 'verzoening door voldoening' het evangelie is?

⁸ Zie hoofdstuk 3 voor de betekenis van het in 13:11 genoemde reinigingsoffer (NBV) of zondoffer (NV).